

Sygn. akt II Ca 629/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 października 2013 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. Wydział II Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący	SSO Paweł Hochman
Sędziowie	SSO Dariusz Mizera SSR del. Mariusz Kubiczek (spr.)
Protokolant	st. sekr. sąd. Beata Gosławska

po rozpoznaniu w dniu 28 października 2013 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie sprawy z powództwa małoletniej J. W. reprezentowanej przez przedstawicielkę ustawową M. W. przeciwko R. W.

o podwyższenie alimentów

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb. z dnia 18 lipca 2013 roku, sygn. akt III RC 272/13

- zmienia zaskarżony wyrok w punktach pierwszym, drugim i trzecim sentencji w ten sposób, że ustaloną tytułem podwyższonych alimentów kwotę 700 złotych obniża do kwoty po 600 (sześćset) złotych miesięcznie a w pozostałym zakresie powództwo i apelację oddala oraz ustaloną tytułem nieuiszczonej opłaty od pozwu kwotę 270 złotych obniża do kwoty 210 (dwieście dziesięć) złotych;
- nie obciąża powódki obowiązkiem zwrotu na rzecz pozwanego kosztów procesu za instancję odwoławczą.

Na oryginale właściwe podpisy

Sygn. akt. II Ca 629/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 18 lipca 2013 roku Sąd Rejonowy w Piotrkowie Tryb. po rozpoznaniu sprawy z powództwa J. W. - reprezentowanej przez przedstawicielkę ustawową M. W. przeciwko R. W. o podwyższenie alimentów;

1/ podwyższył alimenty od pozwanego R. W. na rzecz małoletniej powódki J. W., ostatnio ustalone wyrokiem Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb. z dnia 26.04.2005 roku w sprawie sygnatura akt IC 2412/04 z kwoty po 250 złotych miesięcznie, do kwoty po 700 (siedemset) złotych miesięcznie, poczynając od dnia 09.05.2013 roku, pozostawiając bez zmian pozostałe, dotychczasowe warunki płatności,

2/ oddalił powództwo w pozostałej części;

3/ nakazał pobrać od pozwanego R. W. na rzecz Skarbu Państwa kwotę 270 złotych, tytułem opłaty oraz 6 złotych za klauzulę wykonalności;

4/ zniósł wzajemnie koszty procesu między stronami;

5/ nadał wyrokowi w punkcie 1. rygor natychmiastowej wykonalności.

Podstawę powyższego rozstrzygnięcia stanowiły przytoczone poniżej ustalenia i rozważania Sądu Rejonowego.

Małoletnia J. jest córką stron z ich związku małżeńskiego, który został rozwiązany w 2005 roku. Ma obecnie 12 lat. Należy jej zapewnić podstawowe utrzymanie w postaci: ubrania, wyżywienia, środków czystości, przyborów i podręczników szkolnych, korepetycji, co kosztuje 40,00 zł. tygodniowo, bowiem dziecko ma trudności w nauce, leków - 70,00 -80,00 zł. Wymaga zajęć na koncentrację, co kosztuje 60,00 zł. część zajęć jest refundowana. Jest leczona na atopowe zapalenie skóry, alergię. Wymaga specjalnych środków higieny, co kosztuje 80,00 zł. i leczenie 20 zł. Korzysta z zajęć na basenie, co kosztuje 30,00 zł. tygodniowo. Miesięczne koszty utrzymania dziecka jej matka ocenia na kwotę 1.500,00 zł. - 1.800,00 zł.

Matka dziecka M. W. ma 34 lata. Z zawodu jest pielęgniarką.

Pozwany R. W. ma 37 lat. Z zawodu jest elektromechanikiem. Oprócz córki ma na utrzymaniu kolejne dziecko z innego związku w wieku 4 lat. Jest zdrowy. Utrzymuje się z wynagrodzenia za pracę w kwocie 4.000,00 zł. brutto -2.800,00 zł. netto. Pracuje w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku brygadzysty linii powlekania. Na rzecz małej powódki dobrowolnie płaci alimenty w kwocie 350,00 zł. miesięcznie, a nawet więcej. Obecnie zamieszkuje w Ł.. Pozostaje w nieformalnym związku.

Alimenty na rzecz małej J. W. od jej ojca R. W. ostatni raz były ustalone wyrokiem rozwodowym Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 26 kwietnia 2005 roku w sprawie sygn. akt I C 2412/04 w kwocie po 250,00 zł. miesięcznie. Małoletnia powódka miała wówczas ponad 3 lata i uczęszczała do przedszkola. Pozwany pracował i zarabiał około 1.320,00 zł. brutto.

Sąd Rejonowy zważył, iż w ocenie Sądu żądanie matki małego dziecka podwyższenia alimentów zasługuje co do zasady na uwzględnienie.

Art. 138 krio stanowi bowiem, iż w razie zmiany stosunków można wnosić o zmianę zakresu obowiązku alimentacyjnego.

Przez zmianę stosunków rozumieć należy wszelkie zmiany w statusie ekonomicznym stron powodujące zmianę - zwiększenie, ale i zmniejszenie zakresu usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego lub też zmianę - zwiększenie, ale i zmniejszenie - zakresu możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego.

Zmiana stosunków w rozumieniu powyższego przepisu musi być istotna i polegać na istotnym zwiększeniu usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego, bądź istotnej zmianie w zakresie możliwości majątkowych i zarobkowych zobowiązanego do alimentacji. Aby ocenić tę zmianę należy porównać stosunki obecne z panującymi poprzednio, gdy ustalano obowiązek alimentacyjny.

Podkreślić należy, iż z uwagi na charakter świadczeń alimentacyjnych, których celem jest dostarczenie środków utrzymania dla dziecka, które nie jest w stanie samodzielnie się utrzymać, należy wnikliwie i szczegółowo dokonać analizy zmiany stosunków. Podkreślić również należy treść art. 133 § 1 krio, z którego wynika, iż rodzice obowiązani są do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie, chyba że dochody z majątku dziecka wystarczają na pokrycie kosztów jego utrzymania i wychowania. Nadto z treści art. 96 § 1 krio wynika, iż rodzice wychowują dziecko pozostające pod ich władzą rodzicielską i kierują nim. Obowiązani

są troszczyć się o fizyczny i duchowy rozwój dziecka i przygotowywać je należycie do pracy dla dobra społeczeństwa odpowiednio do jego uzdolnień.

W sprawie niniejszej, alimenty na rzecz małoletniego dziecka ostatni raz były ustalane wyrokiem z dnia 26 kwietnia 2005 roku w sprawie rozwodowej w kwocie po 250,00 zł. miesięcznie, a zatem ponad 8 lat temu. Małoletnia miała wówczas prawie 4 lata i uczęszczała do przedszkola. W jej sytuacji zmieniło się to, że obecnie urosła, uczęszcza do szkoły, co wiąże się z większymi kosztami, ma problemy w nauce, należy jej zakupić przybory, podręczniki szkolne, ponieść koszty opłat szkolnych. Nadto dziecko choruje. Z uwagi na wiek, nie jest w stanie samodzielnie się utrzymać. Nie ma własnego majątku. Zmieniły się zatem potrzeby dziecka związane z jego naturalnym rozwojem, wzrostem, a zatem wzrosły koszty jego utrzymania.

W tej sytuacji należy uznać, iż po stronie małoletniej powódki nastąpiła zmiana stosunków w zakresie wzrostu kosztów jej utrzymania.

Od momentu zasądzenia alimentów sytuacja ojca dziecka uległa zmianie o tyle, że ma na utrzymaniu kolejne dziecko oraz, że więcej zarabia. W dalszym ciągu ma on możliwości majątkowe i zarobkowe. Musi zapewnić sobie podstawowe utrzymanie. Stara się utrzymywać kontakty z córką i wówczas daje jej prezenty, słodycze. Dobrowolnie płaci wyższe alimenty.

Z treści art. 135 § 1 krio wynika, iż zakres świadczeń alimentacyjnych zależy od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz od zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego.

Pojęcia "usprawiedliwione potrzeby" oraz "możliwości zarobkowe i majątkowe" zostały szczegółowo omówione w uchwale Pełnego Składu Izby Cywilnej i Administracyjnej Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 1987 r., III CZP 91/86, OSNP 1988, nr 4, poz. 42. W uchwale tej stwierdzono między innymi, że: "Pojęcia usprawiedliwionych potrzeb nie można jednoznacznie zdefiniować, ponieważ nie ma jednego stałego kryterium odniesienia. Rodzaj i rozmiar tych potrzeb jest uzależniony od cech osoby uprawnionej oraz od splotu okoliczności natury społecznej i gospodarczej, w których osoba uprawniona się znajduje. Nie jest możliwe ustalenie katalogu usprawiedliwionych potrzeb podlegających zaspokojeniu w ramach obowiązku alimentacyjnego i odróżnienie ich od tych, które jako objaw zbytku lub z innych przyczyn nie powinny być uwzględnione. W każdym razie zakres obowiązku alimentacyjnego wyznaczać będą poszczególne sytuacje uprawnionego i zobowiązanego, konkretne warunki społeczno - ekonomiczne oraz cele i funkcje obowiązku alimentacyjnego. Dopiero na tym tle będzie można określić potrzeby życiowe - materialne i intelektualne uprawnionego.

Stosownie do tej dyrektywy rodzice w zależności od swych możliwości są obowiązani zapewnić dziecku środki do zaspokojenia zarówno jego potrzeb fizycznych - żywienia, mieszkania, odzieży, higieny osobistej, leczenia w razie choroby, jak i duchowych - kulturalnych, także środki wychowania - kształcenia ogólnego, zawodowego według zdolności, dostarczania rozrywek i wypoczynku. Przy ocenie, które z potrzeb uprawnionego powinny być uznane za potrzeby usprawiedliwione, należy z jednej strony brać pod uwagę możliwości zobowiązanego, z drugiej zaś zakres i rodzaj potrzeb. Będzie to mieć wpływ na rozstrzygnięcie, w jakiej mierze możliwości zarobkowe i majątkowe zobowiązanego będą wzięte pod uwagę przy oznaczaniu zakresu obowiązku alimentacyjnego. Zawsze jednak każde dziecko musi mieć zapewnione podstawowe warunki egzystencji w postaci żywienia zapewniającego jego prawidłowy rozwój fizyczny, stosowną do wieku odzież, środki na ochronę zdrowia, kształcenie podstawowe i zawodowe oraz na ochronę jego osoby i majątku. Wyjście poza wymienione potrzeby zależy już tylko od osobistych cech dziecka oraz od zamożności i przyjętego przez zobowiązanego modelu konsumpcji. Zgodnie z utrwaloną w orzecznictwie zasadą, dzieci mają prawo do równej stopy życiowej z rodzicami i to zarówno wtedy, gdy żyją z nimi wspólnie, jak i wtedy, gdy żyją oddzielnie. Oznacza to, że rodzice powinni zapewnić dziecku warunki materialne odpowiadające tym, w jakich żyją sami. Nie będzie to jednak dotyczyło potrzeb będących przejawem zbytku.

Rodzice nie mogą uchylić się od obowiązku alimentacyjnego na tej podstawie, że wykonywanie tego obowiązku stanowiłoby dla nich nadmierny ciężar. Są obowiązani podzielić się z dzieckiem nawet najmniejszymi dochodami. W szczególnych przypadkach, gdy sytuacja dziecka tego wymaga, rodzice mają obowiązek wyzbywania się

posiadanego majątku, bądź jego niektórych składników, aby w ten sposób podołać ciężącemu na nich obowiązkowi alimentacyjnemu. Podstawą oddalenia powództwa o zasądzenie alimentów może być tylko brak wszelkich możliwości po stronie zobowiązanego, nie zaś szczupłość środków, jakimi on rozporządza. Możliwości świadczenia alimentów nie ma ten, kto nie posiada majątku, nie jest, ze względu na stan zdrowia, zdolny do pracy zarobkowej i nie otrzymuje świadczeń.

Przez ustawowe określenie "możliwości zarobkowe i majątkowe" rozumieć należy nie tylko zarobki i dochody rzeczywiście uzyskiwane ze swojego majątku, lecz te zarobki i te dochody, które osoba zobowiązana może i powinna uzyskiwać przy dołożeniu należytej staranności i przestrzeganiu zasad prawidłowej gospodarki oraz stosownie do swoich sił umysłowych i fizycznych.

Możliwości zarobkowe zobowiązanego nie mogą być zawsze utożsamiane z faktycznie osiąganymi zarobkami. W przypadkach uzasadnionych obejmują one także wysokość zarobków, które zobowiązany jest w stanie uzyskać, lecz nie osiąga ich z przyczyn niezasługujących na usprawiedliwienie. Chodzi tu o przypadki, w których osoba zobowiązana nie wykonuje wyuczonego i dobrze wynagradzanego zawodu, pracuje w niepełnym wymiarze godzin bądź też pracuje dorywczo.

Nałożony na rodziców obowiązek alimentacyjny w stosunku do własnego dziecka podlega regulacji specjalnej i uprzywilejowanej. Ta forma uprzywilejowania wyraża się między innymi w tym, że obowiązek rodziców dostarczania środków utrzymania i wychowania trwa dopóty, dopóty dziecko nie jest w stanie samodzielnie się utrzymać.

Reasumując, zdaniem Sądu, w sprawie niniejszej pozwany ma możliwości świadczenia alimentów na rzecz małoletniej córki w zwiększonym zakresie.

Wobec powyższego, z uwagi na zmianę stosunków po stronie małoletniego dziecka, które urosło, chodzi do szkoły, choruje, ma problemy w nauce, z uwagi na stan zdrowia, potrzebuje korepetycji, Sąd uwzględnił powództwo o podwyższenie alimentów od zobowiązanego na rzecz małoletniej J. z kwoty po 250,00 zł do kwoty po 700,00 zł.

W pozostałym zakresie powództwo oddalił, jako zbyt wygórowane zarówno w stosunku do potrzeb małoletniego uprawnionego, jak również możliwości zarobkowych zobowiązanego, który musi zapewnić sobie podstawowe utrzymanie, musi łożyć na utrzymanie kolejnego dziecka. Podnieść należy, iż strona powodowa w żaden sposób nie udowodniła, aby potrzeby dziecka wzrosły pięciokrotnie lub aby sytuacja zobowiązanego uległa tak istotnej poprawie. Matka dziecka również winna partycypować w kosztach jego utrzymania, bowiem z uwagi na wiek dziecka, fakt, iż uczęszcza ono do szkoły, nie można uznać, iż wykonuje ona swój obowiązek w całości poprzez osobiste starania o jego wychowanie i utrzymanie. Oczywiście matka uprawnionej ma prawo łożyć na dziecko takie kwoty, jakie uzna za stosowne, nie można jednak uznać tych kosztów za usprawiedliwione.

Mając na uwadze sytuację majątkową i życiową pozwanego, Sąd obciążył go kosztami sądowymi – art. 102 k.p.c.

Wobec częściowego uwzględnienia powództwa, koszty procesu między stronami wzajemnie zniesiono - art. 100 k.p.c.

Z urzędu, na podstawie art. 333 § 1 pkt 1 k.p.c., wyrokowi w części zasądzającej alimenty nadano rygor natychmiastowej wykonalności.

Apelację do powyższego wyroku wniósł pozwany, zaskarżając go w całości i zarzucając mu błąd w ustaleniach faktycznych skutkujący zasądzenie alimentów w wysokości niewspółmiernej do możliwości zarobkowych pozwanego.

Biorąc pod uwagę powyższe apelujący wnosil o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu lub ustalenie alimentów w kwocie 450 zł.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest w części uzasadniona. Trafnie bowiem zarzuca apelujący, iż zaskarżonym wyrokiem Sąd Rejonowy podwyższył należne małoletniej powódce od pozwanego alimenty w stopniu nieodpowiednim do istotnej zmiany jaka nastąpiła zarówno po stronie usprawiedliwionych potrzeb uprawnionej jak i po stronie zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego, co nastąpiło z obrazą art. 138 kro w związku z art. 135 §§ 1 i 2 kro.

Według trafnych ustaleń Sądu I instancji nastąpiła zmiana obu parametrów stanowiących wyznacznik wysokości alimentów. Od ostatniego orzeczenia alimentacyjnego, które ustalało należne powódce alimenty na poziomie kwoty po 250,00 złotych miesięcznie, upłynęło osiem lat. O tyle też lat starsza jest małoletnia powódka J. W., co generuje zwiększenie kosztów jej utrzymania.

Uwzględniając przy tym, że możliwości zarobkowe zarówno pozwanego jak i przedstawicielki ustawowej małoletniej powódki wzrosły /strony zarabiają więcej/, a sytuacja osobista i rodzinna pozwanego uległa zmianie gdyż ma on na utrzymaniu kolejne dziecko z innego związku w wieku lat 4, to biorąc pod uwagę te wszystkie elementy a przede wszystkim to, że oboje rodzice muszą wypełniać ciężący na nich obowiązek alimentacyjny, za nietrafne uznać należy stanowisko Sądu Rejonowego ustalające wysokość nowych świadczeń alimentacyjnych na poziomie po 700,00 złotych miesięcznie.

Sąd Okręgowy podziela stanowisko pozwanego, że w jego aktualnej sytuacji majątkowej i osobistej podwyższenie alimentów o 180 % nosi cechy niewspółmierności. Z ustaleń Sądu Rejonowego wynika, że małoletnia jest w wieku 12 lat. Jej aktualne koszty utrzymania zostały ustalone na kwotę około 1.500,00 złotych.

Sąd Okręgowy uznał za zasadne podwyższyć alimenty do kwoty po 600,00 złotych miesięcznie. Skutkiem powyższego jest obniżenie alimentów z kwoty 700,00 złotych do kwoty po 600,00 złotych miesięcznie. Dokonana zmiana uwzględnia, poza wskazanymi wcześniej okolicznościami, również i czynnik inflacyjny na przestrzeni ostatnich 8. lat, na poziomie około 5 % rocznie. W tym miejscu zaznaczyć i powtórzyć należy, że obowiązek alimentacyjny obciąża oboje rodziców. Matka powódki, poza osobistymi staraniami, będzie musiała przyczynić się do utrzymania małoletniej.

Dlatego też, mając na względzie powyższe rozważania należało na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienić zaskarżony wyrok i orzec jak w sentencji. Nie znalazł Sąd Okręgowy podstaw do obciążenia powódki obowiązkiem zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą i dlatego na podstawie art. 102 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. rozstrzygnął o kosztach procesu.